

Kommentar

Debattinnlegg på inntil 800 ord sendes inn via www.manusnett.no

Ny tid – ny inspirasjon

Helseutvalget for homofile laget i 2005 brosjyren Ny tid – ny inspirasjon, der sju hivpositive homser delte sine tanker og erfaringer rundt identitet, åpenhet, sex og kjærlighet, helse, karriere og fremtid. Dette var utgangspunktet for en rundreise til de aller fleste infeksjonsmedisinske avdelinger i landet tidligere i år.

I disse dager kommer vår rapport fra besøkene, som avdekket svært ulik praksis i forhold til ivaretagelsen av hivpasientene, også i forhold til kommunikasjonen rundt sensitive temaer som sex.

Bakgrunnen for besøkene var et ønske om å få i gang en dialog for å bedre ivaretagelsen av hivpositive pasienter. Vi hadde erfart at denne varierer veldig fra avdeling til avdeling og at det var grunnlag for å sette søkelyset på dette.

Vi møtte til sammen nærmere 100 leger og sykepleiere på de ulike avdelingene og opplevde et stort engasjement og et uttalt ønske om å bli bedre, spesielt i forhold til det å kommunisere med pasientene om sensitive temaer som sex. Dette gir et godt utgangspunkt for de mange utfordringer som ligger foran oss.

Ansvar

Har så infeksjonsmedisinske leger og sykepleiere et særskilt ansvar når det gjelder ivaretagelsen av hivpasienter i forhold til andre pasientgrupper? Vi mener helt klart ja. Hiv er en diagnose som fremdeles er forbundet med mye skyld, skam og stigmatisering, til tross for de store medisinske fremskritt som er gjort de siste ti årene. I tillegg rammer hiv oftest marginaliserte grupper i vårt samfunn, som allerede sliter med mye minoritetsstress, som innvandrere, homofile menn og sprøytemisbrukere. Når vi vet at hiv smitter seksuelt og at antall nysmittede

stadig øker, spesielt i gruppen menn som har sex med menn, kan man spørre seg om hvordan helsevesenet tar tak i dette og snakker om sex med de pasientene de møter regelmessig. Helseutvalget for homofile har med seminarer og nettverkstiltak møtt ca. 10 % av gruppen hivpositive menn som har sex med menn i Norge. Leger og sykepleiere på de ulike infeksjonsmedisinske avdelingene møter dem alle.

Snakk om sex

Haakon Aars har sagt noe nytt og inspirerende til gruppen hivpositive menn som har sex med menn: «Dere skal fortsatt ha et sexliv og dere skal ha et godt sexliv.» Tenk om alle som jobber med hivpositive kunne si det samme høyt i møte med den enkelte. Da tror vi at vi hadde åpnet opp for en fruktbar dialog med pasienten om dette sensitive temaet, kunnet styrke den enkeltes selvfølelse og egenverdi og samtidig gjøre den enkelte bedre i stand til å ivareta seg selv og andre ved sikrere sex. Dette ville også være en ypperlig måte å drive forebyggende arbeid på.

Mange hivpositive vi snakker med, forteller at de aldri har opplevd at lege eller sykepleier spør om hvordan de har det med sitt seksualliv, verken før eller etter diagnosen. Hvorfor er det slik? Er det fordi man mener det ikke er viktig å snakke om det, fordi man mener det ikke inngår i ivaretagelsen av pasienten eller fordi man selv synes det er vanskelig å snakke om det? Vi har møtt leger og sykepleiere som gir alle disse forklaringene og flere til. Vi har også møtt mannlige (heterofile) leger som sier de synes det er vanskeligere å snakke om sex med sine mannlige homofile pasienter. En slik ærlighet er prisverdig, men det gjør ikke utfordringene mindre når vi vet at andelen hivpositive homser stadig øker og at de fleste infeksjonsmedisinere sannsynligvis er heterofile menn.

Mange hivpositive ble smittet nettopp fordi de av ulike årsaker hadde vanskeligheter med å praktisere sikrere sex. En hivdiagnose gjør ikke dette nødvendigvis noe

lettere. Noen glemmer seg bort med anonym sex her hjemme og i utlandet og noen slutter helt å ha sex. Ingen ønsker å smitte andre, men mange opplever at seksuallivet blir svært vanskelig. Man trenger ikke taushet eller straffereaksjoner, men åpenhet og kommunikasjon. Stigma er en av de viktigste utfordringene vi har i arbeidet med å bekjempe hivspredningen og samtidig gjøre det lettere å leve som hivpositiv.

Oppfordring

På den internasjonale aidskonferansen i Toronto i 2006 ble det nettopp tatt tak i helsevesenets helt sentrale rolle når det gjelder bekjempelsen av stigma. Helsepersonell er de første man møter som hivpositiv. Dere er ansvarlige for å gi hivdiagnosen og, enten dere vil det eller ei, de første reaksjonene man får på seg selv som hivpositiv. Denne første samtalen med dere er et øyeblikk man som hivpositiv aldri glemmer. For mange vil dere som profesjonelle behandlere være de eneste som vet om ens hivstatus. Heri ligger det spesielle ansvaret og samtidig en unik mulighet til å styrke den enkelte til å kunne ta vare på seg selv og andre på en god måte.

Vår rapport vil bli presentert for de ulike infeksjonsmedisinske avdelinger og kan også bestilles fra Helseutvalget ved å sende en epost til post@helseutvalget.no, eller telefon 23 35 72 00. Brosjyren Ny tid – ny inspirasjon kan bestilles fra samme sted, ev. lastes ned fra våre hjemmesider www.helseutvalget.no

Kim Fangen

Jan Roar Mietinen

janroar@helseutvalget.no
Helseutvalget for homofile
Kongens gate 12
0104 Oslo

Manuskriptet ble mottatt 20.10.2006 og godkjent 26.10.2006. Medisinsk redaktør Erlend Hem.